

[Undervisningsministeren.]

har de objektive betingelser været for stærkt imod. Det lader sig ikke gøre at foretage en isoleret reform af den fri mellemskole. De to skoleafdelinger, eksamensmellemskolen og den fri mellemskole, hører organisk sammen, og en ordning, der skal betyde en virkelig løsning, må have virkning til begge sider.

Medens skolen i byerne organisk er tilknyttet en eksamensafdeling, kan der ikke til den landsbyordnede skole være knyttet en egentlig eksamensskole, og man har derfor søgt at tilvejebringe muligheden for at knytte præliminærkursus til landsbyskolen. Et præliminærkursus er i virkeligheden tænkt som et hurtigt kvalificerende kursus for unge mennesker, der i 18-19-20 års alderen kommer i tanker om, at de gerne vil ind på læsevejen. Som overbygning til den egentlige barneskole virker det urimeligt, at hele det læste pensum skal opgives ved eksamen, ligesom eksamination ved egne lærere ikke er tilladt.

Trods alle vanskeligheder og urimeligheder breder interessen for dette præliminærkursus sig med rivende hast, og bag denne stærke interesse ligger der utvivlsomt mange steder en bevidst reaktion mod den hidtidige splittelse af landsbyskolen. Når det kommer til stykket, er landsbyskolen i mange tilfælde den mest delte skole, vi har. Børnene adskilles i „sognebørn“ og „togbørn“, og det hævdes fra forskellig side, at de sidste let bliver fremmede for deres eget milieu og dets arbejdsliv. For de lærere, der sidder tilbage med en amputeret skole, kan situationen forme sig lidet tilfredsstillende.

Visse af Nakskovs omegnskommuner har allieret sig med Nakskovs skolevæsen, således at samtlige børn over en vis alder sendes ind til det fælles købstadkommunale skolevæsen, og tilsvarende ordninger er, såvidt vides, andre steder under overvejelse. For de mennesker, der ikke ønsker en almindelig udvikling i denne retning, må en snarlig ændring af landsbyskolens forhold indgå i overvejelserne.

Det var naturligt, at Danmarks Lærerforening for 7 år siden rejste kravet om en skolereform, der om muligt kunne skabe bedre balance i skolebilledet. Det må her erindres, at eksamensmellemskolen trods sine vitterlig gode sider praktisk talt siden

starten har været udsat for kritik. Det var K. M. Klausen, der allerede før 1910 fremsatte en række kritiske indvendinger i dette høje ting, og senere, i 1919, blev han formand for den store skolekommission, der skulle forsøge at skabe sammenhæng i skolebilledet. Denne kommission førte dog ikke til noget resultat, og i slutningen af 1920'erne nedsatte undervisningsminister Byskov da en ny kommission, der trods dygtigt arbejde heller ikke kom til noget resultat.

Nu efter den anden verdenskrig tog lærerne selv initiativet til en løsning. I oktober 1949 nedsattes af hovedbestyrelsen for Danmarks Lærerforening et fællesudvalg med repræsentanter for de danske lærerorganisationer med den hovedopgave at drøfte den eksamensfrie mellemskole og landsbyskolens muligheder. Dette fællesudvalg afgav i maj 1952 en af alle udvalgets medlemmer tiltrådt betænkning, og det måtte da være undervisningsministeriets opgave at tage spørgsmålet op til saglig overvejelse. Jeg fandt det rimeligt at indkalde de interesserede organisationers hovedledelser til et møde, og på dette møde fremkom jeg med et udkast til en nyordning. Dette udkast var på væsentlige punkter i nøje overensstemmelse med det af lærerorganisationerne givne grundlag. Der nedsattes et 8 mands udvalg bestående af repræsentanter, som organisationerne frit havde valgt — foruden lærerrepræsentanter også repræsentanter for foreningen Hjem og Skole samt foreningen for skolekommissioner og forældrenævn. Der var fra alle sider enighed om, at man skulle undersøge mulighederne i en 5 plus 3 ordning, 5 års grundskole og 3 års hovedskole. Det lykkedes i vinterens løb at formulere de to foreliggende lovforslag. De blev påny forelagt for plenum, der tiltrådte dem, og derefter fremsat i folketinget. Der er, hvad princippet angår, ikke noget usædvanligt i den fremgangsmåde, der her er valgt; i mangfoldige andre tilfælde går saglige overvejelser og forhandlinger med interesserede parter forud for et lovforslags fremsættelse.

Det ligger i sagens natur, at det er et upolitisk forslag, jeg har fremsat, og det er også blevet forstået af praktisk talt alle de mange, der nu i sommerens løb har deltaget på saglig vis i skriftlige og mundtlige debatter. Der er fremkommet — vil jeg tro — et par tusind indlæg i aviserne, og selvom